

Правительства Республики Казахстан от 30 ноября 2010 года”, № 1308. Official page of Ministry of industry and new technologies. <http://www.mint.gov.kz/?id=116>

4. “Отчет о тенденциях развития инноваций в мире и в Республике Казахстан. АО Национальный инновационный фонд. Центр аналитического сопровождения инновационных процессов”. Astana. 2011 year. [electronic resource] http://nif.kz/upload/analit_pdf/a4

5. “Инновационное развитие: экономика, интеллектуальные ресурсы, управление знаниями” / editors: Milner.V.Z. М.: Infra-M, 2010 year.

6. “Теория формирования национальных инновационных систем”. Monograph by Zverev.A.V – М.: «Статистика России», 2009 year.

7. “Задачи развития в аграрном секторе” by Petrikov.A. // «Экономист». - 2010. - №3. - С. 5

8. Statistical compilation of RK Agency about statistics. «Наука и инновационная деятельность 2006-2011».

***Аннотація.** В статті розглянуті проблеми, пов'язані з впровадженням інноваційних агротехнологій в РК. Дан аналіз інноваційної діяльності підприємств Казахстану. Предложено далішні шляхи розвитку інновацій і агротехнологій.*

***Summary.** The issues associated with the introduction of innovative agrotechnologies in Kazakhstan were considered in article. The analysis of innovation in enterprises in Kazakhstan was given. Further ways of development of innovation and agrotechnologies were offered.*

УДК 338. 242.42

*Аюбов Р.А.,
молодший науковий співробітник
Інститут аграрної економіки*

РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ

***Анотація.** В статті розглянуто проблеми ресурсного забезпечення розвитку виробництва свинини.*

***Ключові слова:** стратегія інвестування, джерела фінансування, ресурсний потенціал, ефективність використання ресурсів.*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки основним завданням агропромислового комплексу є збільшення виробництва сільськогосподарської продукції і м'ясної продукції, зокрема. Виробництво продуктів харчування, особливо м'яса, в різних країнах світу завжди було й залишається одним з пріоритетних напрямків розвитку сільського господарства. Слід зазначити, що на ринку існує значний попит на продукцію свинарства, а свинина є основою світового м'ясного балансу. На неї припадає близько 39% валового виробництва м'яса, а в деяких країнах майже 60-80% загального виробництва м'яса. В Україні існує стійкий попит на свинину. Задоволенню такого попиту сприяють природно-кліматичні, економічні та інші умови. Але стан задоволення такого попиту значно погіршився. Тому м'ясне господарство України та її регіонів у даний час переживає глибоку економічну кризу, яка пов'язана як з адаптацією галузі до ринкових умов, так і з значними помилками, що допускаються з боку держави у ході реформування агропромислового комплексу. Не дивлячись на сприятливі умови існування кормової бази, у свинарстві різко скоротилось поголів'я тварин, знизилась продуктивність праці, багаторазово зросли витрати виробництва. В результаті цього допущено спад виробництва продукції, втрачено продовольчу безпеку з м'ясної продукції. Не дає очікуваного результату державна підтримка, спрямована на відновлення виробництва м'яса свиней. Втрачається інтерес виробників м'яса свиней навіть на рівні особистих селянських господарств. Внаслідок цього збільшився імпорт свинини. У багатьох випадках до України завозиться низькоякісне м'ясо. Невисока ефективність виробництва свинини в умовах ринкової економіки не дає можливості конкурувати виробникам на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Відсутність чітких механізмів прогнозування розвитку виробництва свинини в умовах нестабільності кон'юнктури ринку свинарської продукції часто призводить до ризиків неефективного використання фінансових ресурсів, зменшення обсягів виробництва і в цілому зниження прибутковості галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ефективного виробництва м'яса свиней постійно перебувають в колі інтересів вчених економістів-аграрників. До розробки теоретико-методичних і прикладних проблем розвитку сільськогосподарського виробництва та свинарства зокрема суттєвий внесок зробили вітчизняні та зарубіжні вчені й науковці, серед яких слід відзначити дослідження Андрійчука В.Г., Березівського П.С., Бойка В.І., Володіна С.А., Гайдуцького П.І., Мазуренка О.В., Макаркина А.П., Маліка М.Й., Мессель-Веселяка В.Я., Колузанова К.В., Молдаван Л.В., Почерняєва Ф.К., Рибалко В.П., Кисіля М.Я., Саблука П.Т., Свиноуса І.В., Семиусова П.М., Топіхи І.Н., Шпичака О.М., Янківа М.Д. та інших. Вони визначили сутність, фактори, методику дослідження та шляхи підвищення ефективності виробництва м'яса свиней.

Поглиблення досліджень з розробки та обґрунтування напрямів розвитку галузі свинарства на основі оптимізації матеріальних витрат та витрат праці і грошових коштів спрямоване на раціональне використання ресурсів в умовах різних форм господарювання. Проте, сучасна ситуація, що склалася у виробництві свинини вимагає подальшого вивчення ресурсного забезпечення розвитку виробництва свинини.

Мета роботи. Сильною стороною діяльності практично будь-якого підприємства, що розраховує тривалий час утримуватися на ринку, є наявність чітко окресленої стратегії розвитку. Розвиток, передбачений загальною економічною стратегією, має знаходити своє відображення в інвестиційній стратегії підприємства, яку необхідно розглядати як стратегію забезпечення ресурсної бази для реалізації варіантів інноваційного розвитку. З цього випливає, що необхідно визначити стратегію інвестування підприємства для мобілізації власних і запозичених інвестиційних ресурсів в обсягах, достатніх для реалізації розроблених і прийнятих проектів інноваційного розвитку.

Результати досліджень. Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що з метою завоювання міцних позицій на ринку, одержання прибутку, стійкого розвитку виробництва свинини необхідно задіяти механізми

інвестування, які сприятимуть залученню необхідних обсягів ресурсів для реалізації інноваційного розвитку підприємств галузі свинарства. Кожне підприємство має самостійно вирішувати, які саме механізми використовувати. Однією із складових системи механізмів інвестування розвитку підприємства є мобілізація власних коштів. Наявність власних коштів для фінансування розвитку значною мірою визначає інвестиційну активність підприємства, а їх відсутність знижує його привабливість для інших інвесторів.

Одним із основних джерел власних інвестиційних ресурсів є прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства (нерозподілений прибуток). Як свідчить зарубіжний досвід, підприємства за певних економічних умов і сприятливого інвестиційного клімату значну частину прибутку (від 52,1% у Франції до 68,9% у Японії) інвестують у власний розвиток. Проте вітчизняна політика щодо цієї галузі не стимулює реінвестування коштів вітчизняних підприємств.

Другим джерелом власних інвестиційних ресурсів підприємств є амортизаційні відрахування. В економічно розвинених країнах вони є важливим джерелом фінансування інвестицій і становлять близько 40% загального обсягу поточних і капітальних затрат підприємств. В Україні цей показник дорівнює лише 10-15%.

Виділяють і такі джерела власного фінансування:

- довгострокові фінансові вкладення минулих періодів, термін погашення яких закінчується в поточному році;
- страхові суми відшкодування збитків, викликаних втратою майна;
- іммобілізація в інвестиції частини надлишкових оборотних активів.

Проте їхня частка в загальних обсягах власних джерел фінансування настільки незначна, що дане джерело можна не брати до уваги.

Крім зазначених джерел інвестування можна мобілізувати позикові кошти. Основними серед позикових джерел фінансування інвестицій у світовій практиці є довгострокові позики та кредити. В умовах України це джерело відіграє незначну роль. Для подолання цього необхідно застосовувати

економічні механізми активізації інвестиційної діяльності, які використовуються в зарубіжній практиці, а саме: дотація держави кредиторам (у розмірі відсотка премії за підвищений ризик) при кредитуванні пріоритетних галузей; створення банків довгострокового кредитування; встановлення обов'язкової частини довгострокових кредитів для комерційних банків.

На свинарських фермах основне технологічне обладнання і устаткування не оновлювалось починаючи з 90-х років минулого століття, а на працюючих комплексах воно експлуатується без заміни в середньому майже 30 років і відслужило декілька амортизаційних термінів. Через незадовільний технічний стан наявне обладнання у більшості випадків уже є малоприсадибним для виконання своїх функцій і за своїми техніко-технологічними і техніко-економічними даними не відповідає сучасним вимогам.

На сучасних свинарських фермах звичайним явищем стало переважне використання ручної праці і суттєве зниження рівня механізованих робіт, про динаміку якого із сучасної статистики дізнатися, на жаль, неможливо. На ситуацію в галузі негативно впливає також і факт, що внаслідок істотного зниження платоспроможного попиту сільськогосподарських товаровиробників в кризовому стані опинилося і сільськогосподарське машинобудування, яке практично майже перестало випускати машини і обладнання для тваринницьких ферм і комплексів.

Подальша інтенсифікація свинарства, розвиток промислових методів виробництва продукції, підвищення ефективності і конкурентоспроможності галузі в сучасних умовах неможливі без здійснення системного оновлення матеріально-технічної бази свинарських ферм, забезпечення технологічних потреб виробництва новітніми технічними засобами, створення економічних і організаційних умов для забезпечення необхідного відтворювального процесу в галузі.

Визначальним у розширеному відтворенні ресурсного потенціалу у будь-якій галузі АПК, як відзначають провідні вчені і економісти, є виробництво організоване на науково обґрунтованих засадах, прогресивній та

екологічнобезпечній матеріально-технічній базі, сучасних високопродуктивних і інтенсивних технологіях. При цьому основним засобом виробництва належить вирішальна роль у забезпеченні нормального протікання виробничих процесів, досягненні високої продуктивності праці і ефективності господарської діяльності. А для підвищення рівня забезпеченості підприємств галузі свинарства ресурсами необхідні інвестиції, які сприятимуть розвитку високотехнологічного виробництва.

На сьогодні сформований позитивний імідж областей Степу України розглядається як цінний ресурс для подальшого всебічного розвитку регіону. Цей ресурс складається з багатьох елементів, які у дієвому симбіозі являють собою ті конкурентні переваги зони Степу України, які дозволяють їй обійняти провідні позиції серед інших регіонів України у процесі залучення інвестицій.

Агропромисловий комплекс є надзвичайно привабливим для інвестування. Головними складовими інвестиційної привабливості АПК регіону є родючі землі, кваліфіковані трудові ресурси (у сільській місцевості проживає 24,5% населення регіону, з яких понад 50% у працездатному віці), значні потужності переробної галузі і вигідне для експорту продукції географічне розташування.

Сформований привабливий для інвестора імідж регіону – це не лише поширення та сприйняття позитивної інформації про регіон, це також і матеріально реалізовані проекти – розвинута місцева інфраструктура, попередні успішні бізнес-проекти тощо.

На прикладі Запорізької області ми можемо сказати, що область має достатній потенціал для залучення іноземних інвестицій. Іноземний капітал може надходити у формі прямих і портфельних інвестицій. Інвестиційний процес здійснюється з метою одержання не тільки прибутку, але й може бути ефективним з погляду соціального розвитку суспільства.

Як відомо, іноземні інвестиції для вітчизняної економіки є одним з додаткових джерел фінансування, що дає ряд переваг у порівнянні з національними джерелами капіталу. Вони дозволяють забезпечити організацію

сільськогосподарських підприємств, розвиток окремих галузей, в тому числі й галузі свинарства шляхом впровадження ноу-хау і нових форм менеджменту, створення нових робочих місць і активізації виробничого циклу, стимулювання розвитку малого бізнесу і т.п.

Реалізація стратегії економічного та соціального розвитку України на поточне десятиліття значною мірою залежатиме від створення ефективної системи мобілізації інвестиційних ресурсів та управління ними. Особливо це відноситься до розвитку сільського господарства та агропромислового комплексу у цілому.

За роки реформування агропромислового комплексу в основному створена правова база для ринкових перетворень. Розпочато реструктуризацію неефективних сільськогосподарських підприємств, формується приватний сектор, держава все менше втручається в економіку господарств.

Але кризова ситуація у народному господарстві в останні роки, недоліки реформування призвели до стійкого спаду виробництва, погіршення фінансового становища сільськогосподарських підприємств.

Так, внаслідок порушення паритету цін та дестабілізації балансу попиту та пропозиції на продовольчому ринку в цілому по сільському господарству тваринництво та більшість галузей рослинництва є збитковими. У ринкових умовах це означає зменшення капіталовкладень у розвиток галузей та падіння загального виробництва, спричинене ростом цін та експансією продуктів з інших регіонів та держав.

Головним внутрішнім інвестором у Запорізькій області залишається саме підприємство. Так, у 2009 році за рахунок власних коштів підприємств і організацій профінансовано 75,2% загального обсягу інвестицій. Основними елементами їх власних інвестиційних ресурсів є амортизаційні відрахування і прибуток. За рахунок прибутку в розвинутих країнах фінансується близько 30% капітальних вкладень. У той же час у сільському господарстві, де прибутковість виробництва низька, прибуток є незначним джерелом інвестицій.

У світовій практиці амортизаційні відрахування є головним джерелом фінансування інвестицій. За рахунок амортизаційних відрахувань фінансується понад 60% інвестицій в основний капітал. Приблизно на такому ж рівні був цей показник у сільському господарстві Запорізької області у 80-х роках. Але останнім часом амортизація перестала виконувати свою роль відтворення основних виробничих фондів, а амортизаційні відрахування стали використовуватися не за своїм економічним призначенням. Однією з причин такого становища є дефіцит власних оборотних коштів внаслідок високого рівня податків. Зменшення відрахувань на оновлення основних засобів виробництва, у свою чергу, веде до ще більшого скорочення сум амортизації.

У зв'язку з високим ступенем спрацювання основних фондів сільськогосподарських підприємств (до 80%), а також гострим дефіцитом інвестиційних ресурсів, необхідним є докорінне реформування державної політики в напрямку залучення як внутрішнього, так і зовнішнього капіталу.

Визначення ключових факторів підвищення ефективності використання ресурсів дає змогу виявити основні напрями розвитку інвестиційної діяльності, а також адекватно спрогнозувати зміни показників ефективності використання ресурсів, які досягаються в результаті реалізації інвестиційних проектів на підприємстві та на регіональному рівні.

Для того, щоб здійснювати державне регулювання регіонів у напрямку найбільш ефективного використання інвестицій, необхідно правильно виявити доцільність капіталовкладень. На нашу думку, своє призначення має і метод рейтингової оцінки. В основі цієї оцінки економічної діяльності підприємств полягає багатомірний порівняльний аналіз, заснований на методі евклідових відстаней, що дозволяє враховувати не тільки абсолютні величини показників кожного підприємства, але і ступінь їхньої близькості до показників підприємства чи регіону-еталону.

В сучасних умовах інвестори здебільшого намагаються перебудувати старі комплекси, які ще більш-менш збережені, переобладнувати їх під сучасні технології. І хоч нарікають на стан будівель, які доводиться відреставрувати,

все ж, очевидно, що такий шлях для них є більш дешевим, ніж будівництво з нуля. В Україні на протязі минулого року було реконструйовано 274 свинарники і пташники. Цього року триває ремонт уже 400 ферм. Але, відомо, що нове набагато краще ніж навіть добре відновлене. Тому, визначення ключових факторів підвищення ефективності використання ресурсів дає змогу виявити основні напрями розвитку інвестиційної діяльності, підвищення рівня забезпеченості ресурсами, а також побудувати адекватні прогнози змін показників ефективності використання ресурсів, які досягаються в результаті реалізації інвестиційних проектів на підприємстві та регіональному рівні.

Висновки. Визначення ключових факторів підвищення ефективності використання ресурсів дає змогу виявити основні напрями розвитку інвестиційної діяльності, підвищення рівня забезпеченості ресурсами, а також побудувати адекватні прогнози змін показників ефективності використання ресурсів, які досягаються в результаті реалізації інвестиційних проектів на підприємстві та на регіональному рівні. Основою оцінки економічної діяльності підприємств є багатомірний порівняльний аналіз, заснований на методі евклідових відстаней, що дозволяє враховувати не тільки абсолютні величини показників кожного підприємства, але і ступінь їх близькості до показників підприємства чи регіону-еталону. Таким чином, запропонована методика оптимізації інвестиційних потоків на регіональному рівні в умовах Степу України, на прикладі підприємств Запорізької області, дозволить оптимізувати інвестиційні потоки на суму в 30,083 млн. грн.

Література:

1. Кісіль, Д. Т. Невідкладні завдання у розвитку свинарства / Д.Т. Кісіль // Сільський господар. – 2005. – №5-6. – С.8-10.
2. Крилова, Л. Свинарство: розвиток у поєднанні наукової та виробничої програм / Л. Крилова, А. В. Самойленка // Пропозиція. – 2009. – № 2. – С. 127-130.

3. Микитюк, Д. Виробництво свинини на індустріальній основі / Д.Микитюк, М.Геймор // Пропозиція: Український журнал з питань агробізнесу. – 2007. – № 2. – С. 18 - 20.

4. Сучасна аграрна політика України: проблеми становлення. / П. Т. Саблук, І. І. Лукінов, В. В. Юрчишин та ін.- К.: ІАЕ УААН, 2006. – 664 с.

УДК 631.11:004

*Бабенко В.А.
к.т.н., доцент, докторант
Харьковский национальный аграрный университет им. В.В. Докучаева*

ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ПЕРЕРАБАТЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ АПК

Аннотация. Исследованы основные этапы разработки и внедрения системы информационного обеспечения управления инновационными процессами перерабатывающих предприятий АПК, предложены основные принципы экономической эффективности реализации проекта внедрения рассматриваемой системы.

Ключевые слова: управление инновационными процессами, система информационного обеспечения, экономическая эффективность внедрения.

Постановка проблемы. В современных условиях хозяйствования информация является ключевым ресурсом повышения эффективности деятельности любого предприятия. При этом инвестиции в системы обработки информации и внедрение современных информационных технологий не только приносят прибыль, но и напрямую способствуют увеличению капитализации самих предприятий. Осуществление оперативного контроля инновационной деятельности, анализ текущей производственной ситуации, принятие решений по управлению инновационными процессами (ИП) – все эти функции сводятся, в конечном итоге, к обработке информации. И от того, насколько эта информация своевременна, достоверна и полна, зависит конечный успех деятельности всего предприятия.